

PODEM FER LES DEIXALLERIES MÉS SOSTENIBLES?

AQUESTA FITXA ÉS UNA BREU GUIA DELS ASPECTES DE SOSTENIBILITAT QUE CAL TENIR PRESENTS A L'HORA DE PLANTEJAR-SE LA CONSTRUCCIÓ D'UNA DEIXALLERIA.

El fet de tenir en compte aquestes recomanacions des del primer moment comportarà una millora dels resultats, una menor incidència sobre el medi i un estalvi econòmic.

Cal destacar que, prèviament a la planificació de la construcció de la deixalleria, **s'ha d'avaluar la possibilitat de mancomunar o compartir el servei amb els municipis veïns.**

A continuació es descriuen una sèrie de propostes de sostenibilitat ordenades en funció de les diferents etapes de construcció de l'equipament.

EN LA PLANIFICACIÓ

A l'hora de planificar una deixalleria s'han de considerar les qüestions següents:

Valoració de necessitats

Cal estudiar la generació de residus al municipi o a l'àrea d'incidència de la futura deixalleria, així com altres variables rellevants relatives al model actual de gestió de residus, els costos del mateix, la situació dels punts de generació, la distància als centres de gestió, etc.

Ubicació

Per facilitar-hi l'afluència d'usuaris i obtenir-ne una cobertura màxima, s'aconsella que la deixalleria estigui situada al mateix entramat urbà o en una ubicació al més propera possible, en espais on es concentrin altres instal·lacions o equipaments, ja siguin administratius, comercials, esportius o culturals. En qualsevol cas, és important facilitar-hi l'accés i afavorir que els usuaris hi puguin arribar a peu, en bicicleta o en transport públic. Caldrà tenir-ne en compte els estudis de mobilitat generada, ja que són una eina fonamental per avaluar l'increment potencial de desplaçaments provocats per una nova implantació d'activitats.

Tipus de deixalleria

La valoració de les necessitats ens facilitarà la decisió sobre quin tipus de deixalleria és el més convenient per al municipi o territori, en base a les opcions següents:

- **Deixalleria fixa** que és una instal·lació de recepció selectiva de residus municipals orientada a recollir residus especials generats en petites quantitats (p.e., pintures, dissolvents, bateries, etc.), residus voluminosos (p.e. mobles, electrodomèstics, etc.), restes vegetals, runes i altres fraccions que es poden recollir selectivament.
- **Deixalleria mòbil** que consisteix en un vehicle adaptat per a la recollida selectiva que visita els barris amb un calendari i horari preestablert.
- **Mini-deixalleria** que és una petita instal·lació ubicada dins de l'entramat urbà que permet apropar el servei als ciutadans i facilitar la seva participació en la recuperació dels residus municipals. Els models que existeixen són diversos i poden anar des d'una petita estructura que forma part del mobiliari urbà, fins a l'adaptació de petits locals ja existents, com ara una parada del mercat.

EN EL DISSENY

En la fase de disseny i redacció del projecte s'han de considerar els requisits del marc legal actual, especialment la norma tècnica i la guia de gestió de deixalleries, així com l'oportunitat de construir equipaments exemplars i de referència en matèria de sostenibilitat. Cal tenir en compte que es tracta d'una instal·lació ambiental que, a més de rebre els residus, té un paper exemplificador per als ciutadans.

El projecte

Cal assegurar-se que el projecte compleix les exigències ambientals de la normativa vigent en matèria d'energia, aigua, materials i residus, així com les de benestar, seguretat i higiene.

Cal valorar la possibilitat d'incloure-hi mesures d'**arquitectura bioclimàtica**, projectant edificis que prioritzin la il·luminació i la ventilació natural, que presentin una orientació adequada la qual afavoreixi l'aportació solar a l'hivern i l'eviti a l'estiu, i que disposin d'inèrcia tèrmica, d'un aïllament elevat i de proteccions solars, preferentment mòbils, etc.

Tal i com marca la norma tècnica, i amb l'objectiu d'integrar la instal·lació al paisatge i a l'entorn, el projecte hauria d'incloure petites **zones enjardinades** per a les quals es recomanen espècies autòctones o bé xeròfites, que consumeixen poca aigua. Alhora caldrà valorar la creació de pantalles visuals arbrades o altres elements que, situats a conveniència, millorin la integració de la instal·lació a l'entorn.

Caldrà estudiar i/o projectar sistemes d'**energia renovable** que s'integrin adequadament en el disseny arquitectònic, especialment plaques solars tèrmiques i fotovoltaïques. Aquests sistemes, ja sigui connectats a la xarxa elèctrica o pel consum directe del centre, seran dimensionats en funció de l'estudi de les necessitats energètiques de la instal·lació (càlcul dels consums tèrmics i elèctrics esperats) i de la superfície disponible. En aquest sentit, les **cobertes planes** afavoriran una adequada orientació de les plaques solars independentment de l'orientació de l'edifici. Si s'opta, en canvi, per fer una teulada inclinada o a dues aigües, cal dissenyar-la amb orientació sud, sense elements que li puguin fer ombra i amb una inclinació entre 30° i 45°. Una alternativa a valorar és la instal·lació de seguidors fotovoltaïcs.

En qualsevol cas, el disseny de la instal·lació haurà de tenir en compte la distància entre l'element generador (plaques solars, aerogenerador, etc.) i el sistema d'acumulació (bateries, dipòsit, etc.) per tal de reduir-ne les pèrdues a la xarxa.

Mesures addicionals

Un cop definit el projecte, cal valorar la possibilitat d'incloure altres mesures no obligatòries per normativa, com per exemple un nivell alt de certificació energètica en aquells edificis en els que sigui d'aplicació, l'efecte de captació de CO₂ de la zona enjardinada, l'ús de refrigerants ecològics pels sistemes de climatització, etc.

En relació als materials constructius, es recomana la utilització de materials reciclats i reciclables, que contemplin la reutilització un cop l'edifici arribi al seu final de vida. En general són preferibles els materials naturals, ecològics i biodegradables, enfront dels derivats dels plàstics o d'altres compostos químics.

Una alternativa per a la selecció de materials és escollir aquells que disposen d'ecoetiquetes i distintius de qualitat ambiental. Productes com les pintures, les aixetes i lavabos, els materials aïllants o els sistemes d'il·luminació, són alguns exemples de productes que poden disposar d'ecoetiquetes i distintius de qualitat ambiental.

D'altra banda, i amb independència que disposin o no d'ecoetiquetes, és recomanable que les pintures, els segellants, els adhesius i els productes similars, siguin de base aquosa o amb baix contingut en Compostos Orgànics Volàtils (COV) i dissolvents.

II·luminació

Tot i que cal intentar que l'horari de la deixalleria coincideixi amb la disponibilitat de llum solar per tal d'aprofitar aquesta font de llum i de calor, pot ser que a l'hivern calgui llum artificial, tant a l'exterior com a l'interior de la instal·lació. Es per això que cal preveure una correcta il·luminació de l'equipament, tenint en compte criteris de sostenibilitat. Es recomana la instal·lació de bombetes i fluorescents de baix consum i d'alta eficiència energètica, amb sistemes d'encesa independent que permetin minimitzar el nombre de punts de llum encesos simultàniament. Caldrà considerar la possibilitat que la instal·lació compti amb dispositius per a l'estalvi energètic en l'encesa i l'apagada de llums (detectors de llum i de presència, interruptors amb temporitzadors, rellotges, etc.).

Les lluminàries de l'exterior, a més, seran de baix flux hemisfèric superior (FHS) i es col·locaran a alçades reduïdes (com a màxim 3.5 m) per tal de reduir l'impacte de la contaminació lumínica.

Aigua

Preveure la instal·lació de la xarxa d'aigua per a la neteja i el reg de les zones verdes amb la possible reutilització de les aigües grises, així com construir la deixalleria de manera que es garanteixi la ràpida evacuació de l'aigua de pluja, ja sigui mitjançant canals perimetrals o amb pendents cap al punt de desguàs.

Maquinària

Es recomana que la instal·lació disposi de maquinària de compactació o trituració de residus, per tal de reduir-ne el volum, minimitzar-ne les despeses de transport i les emissions de gasos d'efecte hivernacle associades a aquest transport. Per a la utilització d'aquesta maquinària cal preveure el dimensionat de l'equipament i de la instal·lació elèctrica, així com les mesures de seguretat necessàries. Des de l'ASDE (Assessorament i Suport a les deixalleries) s'aconsella la utilització de les següents màquines de compactació:

- Cilindre o rodet compactador
- Trituradora per a restes de poda
- Autocompactor

EN LA CONSTRUCCIÓN

Les recomanacions en aquesta etapa van encaminades al control de l'execució del projecte.

Direcció d'obra

Durant totes les fases de construcció de la instal·lació, caldrà aplicar mesures de direcció i de control d'obra que vetllin per la implantació real de les mesures de sostenibilitat establertes en el projecte i que les validin. Cal fer esment especial a la gestió de residus, prioritzant-ne el seu reciclatge i a la certificació d'eficiència energètica de l'edifici acabat.

Recepció d'obra

En la posada en marxa de l'equipament, cal verificar la correcta regulació de les instal·lacions tècniques, per tal que funcionin en el seu punt de màxim rendiment, així com l'adequat calibratge de sondes i sensors que controlen aquestes instal·lacions. S'intentarà que durant el procés de posada en marxa hi siguin presents els futurs mantenidors.

EN EL FUNCIONAMENT

En aquesta etapa les recomanacions van encaminades a incloure mesures de gestió ambiental en l'explotació i el manteniment, a sensibilitzar els treballadors i els usuaris, i a establir un seguiment de totes les mesures contemplades dins del pla de gestió:

Gestió ambiental

Cal incloure mesures de gestió ambiental en l'explotació de l'equipament, com per exemple la introducció de criteris d'ambientalització en els contractes de compra de materials i en les concessions d'explotació, la realització d'auditories ambientals, la recollida selectiva de residus, etc. En el cas que sigui viable, cal preveure una certificació de gestió ambiental.

Manteniment

Cal treballar per establir una cultura de manteniment preventiu, amb una formació continuada del personal que aposti per garantir la qualitat ambiental de la instal·lació.

Informació i sensibilització

Cal preveure una tasca d'informació i sensibilització de l'usuari sobre l'ús responsable de la instal·lació i la correcta separació dels residus. Una de les eines que s'ha d'utilitzar, en aquest sentit, és el reglament d'ús intern de la instal·lació.

També cal formar als treballadors perquè coneguin les mesures de sostenibilitat que s'han incorporat en el projecte i perquè n'informin els usuaris.

Formar als treballadors en les pràctiques aplicades. Els treballadors de la deixalleria hauran de conèixer les mesures de sostenibilitat que s'han incorporat en el projecte tant per utilitzar-les correctament com per informar als usuaris de la instal·lació.

Indicadors

Finalment, caldria establir un seguiment de les mesures de gestió ambiental de l'equipament per tal de promoure'n la millora continuada. Això es concreta en les accions de definició, càlcul i difusió d'indicadors sobre despesa energètica, consum d'aigua i manteniment. També caldrà inspeccionar periòdicament les mesures aplicades, tot vetllant per la seva correcta aplicació.

ALGUNS RECURSOS D'INTERÈS

- Mesures d'eficiència energètica, d'estalvi i d'altres criteris ambientals a incorporar en els edificis i equipaments municipals
- Norma tècnica de deixalleries
- Guia de gestió de deixalleries
- Guia de l'Edificació Sostenible
- Estalvi i eficiència energètica en edificis públics
- Una guia de bones pràctiques
- Gestió ambiental en l'execució d'obres
- Ficha de producto construcción CE
- Guia de Xerojardineria
- Guía técnica: mantenimiento de instalaciones térmicas
- Guía técnica: Aprovechamiento de la luz natural en la iluminación de edificios